

Een diplomaat kun je hem bepaald niet noemen: Johannes de Doper. Hij roept mensen op om zich te laten dopen. En die geven massaal gehoor aan die oproep.

En dan zou je verwachten dat Johannes tegen al die toegestroomde mensen uitroept: Fijn dat jullie gekomen zijn. Hartelijke welkom!

Maar wat krijgen ze te horen? Addergebroed. Dat betekent zoiets: (na)geslacht van giftige en gure slangen.

Nee, geef mij dan maar dan de woorden van Sefanja, die op enthousiaste wijze Israël aanspoort om te juichen en te zingen. Om niet bang te zijn en om de moed niet te verliezen. En waarmee deze profeet Israël een hoopvol toekomstvisioen voorschotelt.

Nee, Johannes de Doper komt hier bepaald niet over als de vriendelijke en invoelende pastor. Die vol begrip luistert naar de verhalen van de ander. En toch blijven mensen naar hem toekomen. Ondanks zijn harde woorden, zijn vreemde verschijning en zijn niet zo'n prettige boodschap. Hoe kan dat? Omdat Johannes iets nieuws brengt. En wat nieuw is, trekt nu eenmaal de aandacht.

Johannes bivakkeerde en opereerde ver weg van de bewoonde wereld. Mensen, waaronder zelfs tollenaars en soldaten hadden er wat voor over hebben om te ontmoeten.

En dan komen ze bij Johannes en worden ze door hem begroet met addergebroed.

Een heftig en omstreden woord. Zelfs Jezus neemt dit woord in zijn mond als hij Farizeeën terechtwijst.

In onze tijd van polarisatie, van schelden en beschimpen, van alles er maar uit kunnen gooien op sociale media, leidt een woord zou een woord als "addergebroed" alleen maar tot nog meer escalatie en onbegrip leiden. Ik zou niet graag uitgemaakt willen worden voor "addergebroed" noch iemand anders ervan beschuldigen.

En toch schuwt Johannes dat woord niet. Hij komt dan ook scherp uit de hoek, als hij zegt tegen de toegestroomde mensen zegt: "Zoals jullie daar staan, meen niet dat je er dan bent. En je kunt dan wel duizend keer zeggen dat je van Abraham afstamt, maar wat zegt dat?"

Je kunt wel heel gelovig en religieus zijn, maar wat houdt dat in?

Johannes zegt zijn toehoorders niet wat ze moeten geloven.

Maar hij hamert op de **vruchten** van het geloof. Op de vruchten van het nieuwe leven.

Johannes handelt en denkt praktisch:

Zeggen waar het op staat.

Bomen zonder vruchten: omkappen, opruimen en verbranden.

Het is bij hem komen tot de kern. Geen kaf maar koren.

Woorden en daden vallen bij Johannes samen.

De mensen die zich rondom Johannes verzameld hebben, zijn verbouwereerd en staan met hun handen in het haar als ze Johannes te keer horen gaan

En ze roepen vertwijfeld: “wat moeten we dan doen?”

Hoe kunnen we bomen zijn die wel goede vruchten opleveren?

De vaak zo radicale Johannes eist niet dat ze grootse zaken op zich moeten nemen. Of dat ze wonderen moeten verrichten.

Hij vraagt de gewone dagelijkse dingen te doen: namelijk om je fatsoenlijk te gedragen. En om de ander te respecteren in zijn of haar anders zijn.

En houd het praktisch. Geef van de kleren, die je hebt, een stel weg. En heb je meer dan voldoende te eten, deel dat eten met degenen die niets bij zich hebben”. Hoe moeilijk maar ook mooi is dat?

Ik denk dan, die mensen in Den Haag hebben dat appel van Johannes goed begrepen toen ze massaal kleren en eten en andere spullen naar een wijkcentrum brachten voor de slachtoffers van die afschuwelijke explosie, vorige week zaterdag.

Dat is wat Johannes bedoelt te zeggen: naastenliefde, zorg voor de ander die het nodig heeft.

En wij dan, vragen de tollenaars: “wat moeten wij doen?”

Johannes antwoordt: Je moet geen mensen oplichten. Vraag niet meer dan wat jullie is opgedragen. Dat is toch niet meer dan rechtvaardig.

Maar hoe rechtvaardig zit een belastingsysteem in elkaar? Zijn het niet vooral de gewieksten die daarvan profiteren met hun belastingontduiking en belastingontwijking?

Ook de soldaten hoeven van hem geen heiligen te worden. Blijf van de spullen van een ander af. Pers niemand af. Doe niet mee met corruptie. Wees eerlijk. Je wilt ook niet dat ze jou bestelen. Wees tevreden met je soldij.

Hoe billijk is dat? Als je in je werk onderbetaald en uitgebuit wordt? Of financieel amper het hoofd boven water kunt houden?

Maar daar begint het wel: in je eigen omgeving mensen tot hun recht laten komen. Je plicht doen. Doen wat er van je verwacht wordt. Zoek het niet hoger en verder dan nodig is. Het begint bij jezelf. Want dichtbij liggen de mogelijkheden om oprecht te leven en goed te doen en goed te zijn.

Een verhaal vertelt dat een jong iemand de wijde wereld in trok om veel geld te verdienen en om geluk te vinden. Zijn ouders zagen dat niet zitten. En stiekem verborgen die ouders, zonder dat hun zoon het in de gaten had, een goudstuk in de voering van zijn jas. Voor het geval het hem eens slecht zou gaan.

Hij verliet hij zijn ouders. Hij ging op reis. Ver van huis had hij veel succes. Hij maakte in korte tijd veel geld. Maar door steeds maar meer te willen en door te speculeren met aandelen, raakte hij op het laatst alles kwijt. Hij stierf in armoede en van de honger. Pas toen hij begraven werd, vond men in zijn jas het goudstuk, dat hem wellicht had kunnen redden van de dood. Hij zocht het geluk overal en nergens, maar niet bij zichzelf.

Als wij vandaag aan Johannes zouden vragen: “wat moeten wij doen”, dan zal hij hetzelfde antwoord geven als destijds; zoek het niet te ver. En houd het bij jezelf.

Kwam Johannes aanvankelijk over als een iezegrim, als een onheilsprofeet met stevige woorden. Gaandeweg ontpopt hij zich als iemand die het goede met iedereen voor heeft. En die wil dopen met helder water.

Ondanks de grote menigte voor hem, ondanks zijn duidelijke boodschap, wil Johannes niet het laatste en definitieve woord hebben.

Graag geeft hij het woord aan iemand die na hem komt. En die Komende zal niet iemand zijn die bang maakt, maar die de angst wegneemt. Die de Redder der wereld is

Door de komst van Jezus, doet Johannes een stap terug. Maar vergeten doen we Johannes de Doper niet. Want hij schudt ons af en toe eens goed wakker. Het is met zijn boodschap dat Johannes zich profileert en mensen enthousiast weet te maken. En daarbij niet vergeet steeds te wijzen op de komst van de Messias.